

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ісаєва Н.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
Національний аерокосмічний університет*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В контексті європейської інтеграції, децентралізаційних процесів, що відбуваються в Україні зростає потреба у результативних реформах влади в сфері стратегічного управління та використання сучасних механізмів і інструментів його реалізації. Все більш актуальною стає проблема систематизації досягнених результатів в провадженні стратегічних документів та використання комплексного підходу до їх формування і реалізації.

Як підсумок, на державному рівні потрібна нова якість управління та планування соціально-економічного розвитку. Розв'язання завдання створення ефективної системи стратегічного управління в Україні потребує насамперед системного підходу та законодавчого і методичного забезпечення.

Метою статті є аналіз положень Проекту Закону України «Про державне стратегічне планування».

У 2017 році Міністерство економічного розвитку і торгівлі України оприлюднило на офіційному сайті Проект Закону України «Про державне стратегічне планування» для його обговорення та внесення пропозицій [1].

Відповідно до Законопроекту, він визначає правові та організаційні засади формування цілісної системи державного стратегічного планування розвитку країни, встановлює загальний порядок розроблення, затвердження і виконання документів державного стратегічного планування, а також повноваження учасників цих процесів.

Запропонована законопроектом оновлена система стратегічних документів суттєво відрізняється від існуючої в Україні. Вона

наближається за складом документів до системи стратегічних документів країн ЄС, зокрема до системи Польщі.

Так, базовим документом, в якому визначається національна ідея країни та обирається логічна конструкція образу бажаного майбутнього країни, став дальнестроковий стратегічний документ – Бачення (Візія). Важливим чинником успішної реалізації стратегічних орієнтирів країни, як свідчить досвід Польщі, є забезпечення суспільної підтримки стратегічного планування. Однак, графіку публічних консультацій та обговорення проекту, порядку слухань зауважень та пропозицій зацікавлених сторін не визначено, а в Верховній Раді України цей проект законодавчого акту станом на грудень 2018 р., не зареєстровано.

Особливістю системи стратегічного планування відповідно законопроекту, може стати планування діяльності державних органів влади всіх рівнів шляхом розробки та впровадження програми дій, плану дій та стратегічного плану. При цьому необхідно передбачити пряму відповідальність державних органів за досягнення конкретних показників і індикаторів, які прямо пов'язані із цілями основних документів країни.

Згідно з текстом законопроекту, відповідні документи державного стратегічного планування покликані замінити чинний закон про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку країни, а також закон про державні цільові програми та про Національну програму сприяння малому підприємництву в Україні [1].

Проте напрямки підтримки малого та середнього бізнесу, як рушійної сили у соціально-економічному розвитку країни в законопроекті не виділено.

Законопроект також містить норми щодо моніторингу і оцінювання державного стратегічного планування. В той же час в законопроекті відсутні норми щодо обов'язкової наявності розділу моніторингу і оцінювання в структурі документів стратегічного планування.

Законопроект отримав першу експертну оцінку Українською асоціацією оцінювання на здатність його норм, присвячених моніторингу та оцінюванню, впливати на управлінські рішення щодо діяльності у напрямку забезпечення мети, завдань та очікуваних результатів державних стратегій [2].

За результатами оцінки Українською асоціацією оцінювання рекомендовано внести зміни до законопроекту в напрямку моніторингу та контролю.

Та, на думку автора, законопроект містить ще ряд принципових проблемних питань, які потребують вирішення, а саме:

1. В законопроекті не обґрунтовано порядок цілепокладання та вибір пріоритетів розвитку країни, що повинні стати основою всієї системи стратегічного планування.

2. В проекті не передбачена узгодженість стратегічних документів із міжнародними документами організацій, членом яких є Україна, а також із задекларованим Президентом України курсом євроінтеграції та прийнятими Глобальними цілями розвитку.

3. В проекті не передбачено заходів по імплементації показників глобального моніторингу цілей стійкого розвитку в національну статистичну систему. Формування єдиної системи показників результативності впроваджених заходів та впливу стратегічних документів на реалізацію стратегічних орієнтирів країни потрібно з врахуванням показників, розроблених в національній системі моніторингу і оцінки.

4. Проектом не передбачено обов'язкове проведення стратегічної екологічної оцінки – хоча закон щодо стратегічної оцінки вже вступив у дію і визначив обов'язкове проведення екологічної оцінки всіх стратегічних документів [3].

5. В законопроекті відсутні норми щодо обов'язкової наявності механізму реалізації стратегічного документу, який повинен бути в кожному документі стратегічного характеру, в якому містяться строки, ресурси і виконавців.

6. Взаємозв'язки стратегічних документів та їхня узгодженість із стратегічними орієнтирами зазначені в проекті є розмитими. В проекті закону визначено, що документи на середньо– та короткострокову перспективу, повинні відповідати положенням документів, що розробляються на довгострокову перспективу, але за якими параметрами повинна бути узгодженість всієї структури документів в проекті не визначено.

7. В проекті закону відсутня норма щодо відповідальності всіх учасників стратегічного планування за розробку та реалізацію документів.

8. Проектом закону не передбачено строки розробки методичної бази щодо визначення стратегічних орієнтирів розвитку країни, а також методичної бази щодо розроблення, моніторингу та оцінки ефективності виконання документів державного стратегічного планування.

9. В проекті закону передбачено створення Ради незалежних експертів, однак основним її завданням визначено здійснення експертної оцінки соціально-економічного розвитку України, але не надання рекомендацій щодо проведення певних стратегічних заходів.

10. В законопроекті відсутня норма щодо оцінювання проектів стратегічних документів на різних стадіях їх розробки та реалізації.

11. Не визначено обов'язковості інвентаризації та експертної оцінки вже діючих стратегічних документів, а також їх адаптація до нових норм законодавства та узгодженість із визначеними стратегічними цілями розвитку.

12. В системі стратегічних документів, визначеної в проекті закону, відсутні деякі важливі елементи такі, як Генеральна схема територіального планування та розміщення виробничих сил і стратегія просторового розвитку. Законодавчо встановлена обов'язковість врахування Генеральної схеми планування території України органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при підготовці проектів загальнодержавних стратегій та програм соціально-економічного розвитку України та проведення експертної та екологічної оцінки [4].

12. Проектом на місцевому рівні визначено розробку лише Програми соціально-економічного та культурного розвитку областей, районів, міст, селищ, сіл, об'єднаної територіальної громади. Хоча стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій – один із найсучасніших методів управління територіальним розвитком.

13. Стратегічні плани, оперативні програми та проекти відсутні в запропонованій законопроектом системі стратегічних документів. Хоча це важливі короткострокові інструменти реалізації стратегічних документів.

14. В Законопроекті не передбачено створення інституціональних механізмів щодо розробки, ефективної реалізації та контролю стратегічних документів. Суттєвою проблемою при цьому є відсутність єдиного координаційного центру, який би здійснював державне планування, прогнозування, узгодження напрямів і змісту стратегічних документів, а також визначав би пріоритети їх фінансування.

15. Недоліком проекту закону є також відсутність норм щодо обов'язкового залучення представників бізнесу, науки та органів влади всіх рівнів до публічного обговорення проектів стратегічних документів. Не визначено механізму таких слухань.

За результатами дослідження Проекту Закону України «Про державне стратегічне планування» можна стверджувати, що він має ряд суттєвих недоліків та принципових проблемних питань у структурі та змістовному наповненні, які можуть вплинути на недовіру до стратегічного планування в країні.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України «Про державне стратегічне планування». URL: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e7b8af7a-7c03-4d5b-aaa5-e1c0d7e84388&title=ProektZakonuUkrainiproDerzhavneStrategichnePlanuvannia>
2. Експертний висновок щодо проекту Закону України «Про державне стратегічне планування». Українська асоціація оцінювання. URL: <http://www.ukreval.org/ua/news/267-ekspertnij-visnovok-shchodo-proektu-zakonu-ukrajini-pro-derzhavne-strategichne-planuvannya>
3. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
4. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

Лаврук О.В.

кандидат економічних наук,

Міжрегіональна академія управління персоналом

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ТВАРИННИЦТВІ

В умовах орієнтації України на європейські стандарти виробництва якісної тваринницької продукції виникає потреба забезпечити інтенсивний розвиток інноваційної діяльності, впровадження новітніх технологій та модернізацію системи державного управління тваринництвом. Наразі важливими суб'єктами інноваційного розвитку